Statnett

Besøksadresse
Nydalen allé 33, 0484 Oslo

Postadresse
PB 4904 Nydalen, 0423 Oslo

Foretaksregister
NO 962 986 633 MVA

T +47 23 90 30 00
F +47 23 90 30 01

W statnett.no
E firmapost@statnett.no

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Saksbeh./tlf.nr.: Tommy Haugen / 994 98 990
Vår dato: 25.06.2019

Referat fra hørings- og dialogmøte i forbindelse med Nettutviklingsplanen 2019

I henhold til forskrift om energiutredninger § 18 skal Statnett oversende Norges vassdrags- og energidirektorat et referat fra avholdte hørings- og dialogmøter i forbindelse med Nettutviklingsplanen senest en måned etter avholdt møte. I år arrangerer Statnett hørings- og dialogmøter i Bergen (2. mai), Stjørdal (15.mai), på Gardermoen (21.mai) og i Tromsø (27. mai). Vedlagt følger referat fra møtet som ble avholdt i Tromsø.

Det var mulig å komme med innspill på innhold på presentert i møtet inntil 10 dager etter møtet ble avholdt. Vi mottok ett innspill til møtet i Tromsø, som er vedlagt dette referatet sammen med referat fra workshop gjennomført i møtet.

Med vennlig hilsen

Grete Westerberg
Statnett SF

Vedlegg: Referat og program fra hørings- og dialogmøte i forbindelse med Nettutviklingsplanen i Tromsø 27. mai 2019, inkludert referat fra gruppearbeid og innspill mottatt i etterkant av møtet.

Kopi til: NVE v/Anne Vera Skrivarhaug.

Referat fra hørings- og dialogmøte i forbindelse med Nettutviklingsplanen 27. mai 2019

Møtet ble avholdt på Quality Hotell Saga i Tromsø. Det var totalt 18 deltakere representert fra nettselskap, kraftprodusenter, større forbrukere, bransje- og interesseorganisasjoner, og myndigheter. Programmet hadde to bolker; én med foredrag og én med workshop. Det var totalt 5 foredrag, hvorav 1 var fra ekstern part. Presentasjonene er tilgjengelige på Statnett sine hjemmesider.

Håkon Borgen fra Statnett innledet med en presentasjon om Statnett sin strategi for å oppfylle vårt samfunnsoppdrag. Statnett har fokus på miljø, og mye arbeid er skrevet ned i vår miljø- og klimastrategi og miljøpolicy. Nettutviklingsplanen skal gi et fundament for dialog og samhandling, og vi opplever store endringer i kraftbransjen som øker behovet for koordinering og effektivitet. Statnett har opplevd stor vekst i antall tilknytningssaker, og vi er på vei mot en mer effektiv tilknytnings- og utbyggingsprosess. Digitalisering er sentralt for å kunne effektivisere prosesser rundt nettutvikling, herunder nettilknytning.

I etterkant av presentasjonen ble det stilt spørsmål om det kom til å komme mer informasjon om ny forbindelse mot Finland. Forbindelsen er fremmet gjennom prosjektet Nett og Næring i Nord. Det er fornuftig å styre flyten mellom Norge og Finland, og Statnett går videre til neste fase i prosjektet sammen med Fingrid.

Bjørn Hugo Jenssen fortalte om nettutvikling i region nord. Bjørn Hugo gikk gjennom hvordan dagens kraftsystem i region Nord er, og Statnett sine tiltak under gjennomføring, investeringsbesluttede tiltak og planer på lengre sikt. Drivere for nettutvikling i regionen er både kraftproduksjon og kraftforbruk. Innen produksjon ble vindkraft spesielt trukket frem, og innen forbruk fokuserte Bjørn Hugo spesielt på elektrifisering av transport, industrivekst og datasenter. Statnett har stor aktivitet i regionen allerede, og Bjørn Hugo brukte tid på å gå gjennom pågående og planlagte prosjekter, samt utredninger som gjennomføres.

Det var ingen spørsmål eller diskusjon i etterkant av presentasjonen.

Anders Kringstad fra Statnett fortalte om hovedretningen innen marked og system for Europa, Norden og Nord-Norge, samt flaskehalser nord-sør og spørsmålet om økt kapasitet sørover fra Nord-Norge. Samspillet mellom forbruk og produksjon driver utviklingen videre, og lavere kraftpriser gir sterkt insentiv for ny industri i Nord-Norge nå. Ytterligere høy forbruksvekst kan utløse ny produksjon.

I etterkant av presentasjonen ble det stilt spørsmål om alternative energikilder, deriblant kjernekraft, kunne være et godt alternativ til vindkraftutbygging for å dekke forbruk på lokalt og regionalt nivå, og som et substitutt for å bygge ny nettkapasitet. Spørsmålet ble svart ut med å vise til at kjernekraft med dagens og fremtidig prisbilde mest sannsynlig ikke vil være lønnsomt å bygge ut i Norge, da vann og vind vil utkonkurrere kjernekraft på pris per. produsert kWh. Videre ble det vist til at vi gjør vurderinger på null-alternativ (altså ikke bygge nytt nett) i hvert enkelt nettprosjekt, og at andre løsninger enn å bygge nett også blir vurdert.

Harris Utne og Tommy Haugen fra Statnett pratet om porteføljevurderinger og langsiktige drivere for investeringsnivå. Statnett har en portefølje sammensatt av ulike behov, og er på et høyt investeringsnivå i dag. Statnett jobber for å synliggjøre nettbehovet frem til 2040, og vil publisere en langsiktig investeringsprognose i Nettutviklingsplanen 2019. Frem mot 2040 vil investeringsnivået bestemmes av behovet for økt kapasitet og fornyelse av en aldrende anleggsmasse. Mer effektiv bruk av kraftsystemet og mer kostnadseffektiv nettutbygging kan bidra til å redusere investeringsnivået.

Det var ingen spørsmål eller diskusjon i etterkant av presentasjonen.

Dag-Arne Wensel fra Nordkraft Prosjekt AS presenterte fornybar nord-nettverket. Nettverket er et regionalt samarbeid med fokus på å utvikle fremtidens energiløsninger for hele Nord-Norge. Studie av kraftsystemet i Nord-Norge og inntektsmodellen for nettselskap er to større prosjekter som nettverket jobber med nå. I tillegg jobber nettverket med benchmarking på ulike områder, og det ser på fremtidig kompetansebehov.

I etterkant av presentasjonen ble det stilt spørsmål om hvilke kandidater det er ønske om å ha med i fornybar nord-nettverket.

Program Hørings- og dialogmøte i forbindelse med Nettutviklingsplanen 2019

Mandag 27. mai 2019
Quality Hotell Saga, Tromsø

Start kl.: 11:00

Introduksjon
Håkon Borgen, Statnett

Nettutvikling i region Nord
Bjørn Hugo Jenssen, Statnett

Behov og muligheter i regionen: Norge og Norden
Anders Kringstad, Statnett

Lunsj kl.: 12:45-13:45

Porteføljevurderinger og langsiktige drivere for investeringsnivå
Harris Utne og Tommy Haugen, Statnett

Regionalt samarbeid, fornybar nord-nettverket
Dag-Arne Wensel, Nordkraft Prosjekt AS

Workshop: Hvordan samarbeide om nettutvikling?

Slutt kl.: 15:45

Gruppereferat fra workshop

Gruppe: Nett 1

Deltakere: Knut Ivarsson Elverum, Troms Kraft Nett AS
Irene Jæger, Troms Kraft Nett AS
Dag-Arne Wensel, Nordkraft Prosjekt AS
Referent: Tommy Haugen, Statnett SF

1. Tema A

Kriterier:

- Troms Kraft Nett AS: Jo tidligere kunden kommer – jo større usikkerhet er det i planene (ofte). Den første henvendelsen kan sprike veldig i ønsket uttak, men når de først skal knytte seg til skal det skje veldig fort. Før man kan reservere nettkapasitet må det være mer enn en visjon. Et spørsmål er hvem som skal gå ut og gi ut nettkapasitet. Det burde være et samarbeid mellom aktørene, som Statnett må følge opp.
- Nordkraft Prosjekt: Det må være et realistisk forhold til tidsplaner, og vi må jobbe i parallell. Krav til modenhet burde det være før man kan reservere nettkapasitet, eksempelvis må areal være på plass. Det må være noen slags progresjon og fremdrift i planene, og en rimelig frist for å utnytte kapasiteten.

Prosess og åpenhet:

- Troms Kraft Nett AS: En egen knapp på FOSWEB som kan vise oversikt over tilgjengelig kapasitet.

2. Oppsummerende hovedpunkter:

- Før man kan reservere nettkapasitet burde planene være noe mer enn en visjon.
- Det må være et realistisk forhold til tidsplaner, inkludert klar frist for å utnytte kapasiteten.

Gruppe: Nett 2

Deltakere:	Markus Jørgensen, Varanger Kraftnett AS
	Frode Årdal, Troms Kraft Nett AS
	Terje Seljestuen, Troms Kraft
	Lars Eirik Eilifsen, NVE
Referent:	Harris Utne, Statnett SF

1. Tema B: Åpenhet i tidligfase

- Godt samarbeid med Statnett generelt, slik som gjennom KSU-prosessen.
- KSU er en fin plattform for å samarbeide. Litt uklart nøyaktig hvordan KSU-rapportene blir brukt videre i Statnett-sammenheng.
- Savner generelt litt konsistens og åpenhet rundt drivere for scenarioutvikling for de ulike KSU-ansvarlige.
- I Nordkraft-prosjektet tenker man mer helthet og standardiserer scenarier og tankegang.
- Viktig at nettselskapene har mulighet til å være med når tekniske løsninger velges for Statnetts byggeprosjekter. Det påvirker driften i nettet i etterkant. Ryddige grensesnitt er hensiktsmessig.

Gruppe: Produksjon

Deltakere:	Jon-Erik Holst, Hammerfest Energi
	Sverre Mogstad, Nordkraft
	Knut M. Pedersen, Forum for natur og friluftsliv i Troms og Finnmark
Referent:	Turid Siebenbrunner, Statnett SF

1. Tema C

Mellom regionale nettselskaper og Statnett

RKSU gir liten verdi i den formen den har i dag. Ting skjer mye raskere enn det som fanges opp i RKSU, og kvaliteten er ikke god nok.

Friluftsliv/naturvernere

Noe av problemet er at de ikke er inne tidlig nok – da blir det bråk. Hvor tidlig kan de involveres?

2. Tema: Nettilknytning for ny industri eller produksjon

Industriutvikling / produksjon – case by case

Samarbeidsavtale i utredningsfasen med avklart forventning om hva man skal utveksle av informasjon, og hvordan man skal jobbe opp mot ny industrikunde. Mangel på åpenhet fra industriaktøren skaper usikkerhet – derfor viktig at nettselskapene jobber sammen.

I utbyggingsfasen trekant-samarbeid mellom regionalnetteier – Statnett – ny aktør.

Langsiktig nettutvikling

Da er det viktig med større utredninger/KSU.

Gruppe: Produksjon og forbruk

Deltakere: Pål Martiniussen, Lofotkraft AS
Arvid Bekjorden, Distriksenergi
Øyvind Hansen, Hammerfest Energi AS
Toini Løvseth, Alcoa
Dag Ture Myklebust, Vår Energi
Øystein Randal Berge, Equinor
Referent: Bjørn Hugo Jenssen, Statnett SF

1. Tema C

Lokale vurderinger om lastutvikling møtes med noe skepsis i Statnett?

Sørnettet fremtidig utvikling:

- Lokal KSU forutsatte veldig høy lastutvikling
- Statnett har en vesentlig lavere forutsetning i sine forutsetninger
- Sintef innleid som uhildet part for å se på saken på en nøytral måte

KVU Nord:

- De regionale ikke enig i Statnett sine forutsetninger om lastutvikling
- Følte at Statnett ikke tok hensyn til det som ble meldt inn
- Hurtiglagring av elbiler har kommet mye raskere enn forventet for et par år siden
- Vanskelig med samarbeid når utgangspunktet er forskjellig

Sensitiv informasjon:

- NVE har uttalt at de er kritiske til deling av sensitiv informasjon med konsulenter

Informasjonsdeling

- Børssensitiv informasjon må beskyttes, men det vil hjelpe godt på å vite hva tilgjengelig kapasitet er. Da vet en bedre hva en har å forholde seg til, og de ulike aktørene vil bedre kunne tilpasse seg hverandre og samarbeide bedre
- Et fremtidig ønske vil være å kunne logge seg på Fosweb og få opp hvor mye ledig kapasitet det er i gitt tilknytningspunkt, hvor mye kapasitet som er reservert og hvor lenge

Innspill mottatt i etterkant av møtet

Innspill fra: Statkraft, 12.06.2019

På kopi: Håkon Egeland, Torbjørn Olsen, Toril Sommerli og Tone Bergerud Lye.

Innspill til nettutviklingsplanen presentert på dialogmøte i Tromsø 27.mai
Viser til innlegg fra Håkon Borgen og Bjørn Hugo Jensen på møtet der Statkraft dessverre ikke deltok. Vi har sett gjennom innleggene og har følgende kommentarer/innspill:

Generelt
Statkraft støtter Statnetts miljøpolicy der miljø og klima skal vektlegges. For oss betyr det at vår fleksible vannkraft med godt regulerte magasin fortsatt må få vilkår fra myndighetene som ikke reduserer regulerbarheten. Ifm pågående vilkårsrevisjoner er det krav fra kommuner og interesseorganisasjoner om minstevannføringer og magasinrestriksjoner som i utgangspunktet vil få betydning for fleksibiliteten og vår evne til å levere systemtjenester. Statkraft ønsker derfor større engasjement og involvering fra Statnett i disse prosessene. Viser til høringssvar fra Statnett angående revisjon av vilkår for Straumsmo og Innset kraftverk der nettopp dagens reguleringsmuligheter bes opprettholdt (Deres ref 17/01103-2). De samme argumenter kan benyttes for Skjomen, Røssåga og Rana reguleringene der det pågår vilkårsrevisjoner. Statkraft har også en forventning om økt elektrifisering og at mer ikke regulerbar vind- og solkraft vil forsterke behovet for leveranser av systemtjenester. Generelt ser vi behov for forsterkning av nettkapasiteten ut av NO4 eller NO4+SE1 som følge av all pågående og planlagt vindkraftutbygginger.

Finnmark
Statkraft ser med interesse på utbyggingsplaner for Finnmark og at nettet blir styrket i området. Vi gjøre oppmerksomheten på at det kan åpnes for vilkårsrevisjon for Adamselv med virkning fra 2020 og at denne reguleringen er gitt høy prioritet av NVE/Miljødirektoratet. Dette er det eneste magasinverket av betydning i området og bidrar ofte med systemtjenester i kraftsystemet.

Troms
Straumsmo og Innset produserer nå på 2 parallelle produksjonsradialer etter etablering av 420 kV ledningen til Bardufoss og riving av 132 kV ledningene til Kvandal. Denne endringen har Statkraft tidligere kommentert på. Troms Kraft har en opsjonsavtale med Statnett på overtagelse av det tidigere regionalnettet og vi har et samarbeid med dem om ombygging av koblingsanlegget i Straumsmo. Vi oppfatter at disse verkene fortsatt er viktig for forsyning av lasttyngepunktene Tromsø og Finnfjord.

For øvrig ingen kommentarer.

Nordland, nordre

I Skjomen pågår et prosjekt i samarbeid med Statnett, og vi ser ingen behov for endringer i nettkonfigurasjonen.

I Kobbelv foregår også et prosjekt i samarbeid med Statnett. Dette er tidligere kommentert.

Nordland, sør

I Svartisen er det ingen planer om ytterligere effektutvidelser eller andre endringer som påvirker 420 kV transmisjonsnettet.

I Rana pågår et omfattende rehabiliteringsprosjekt der det er søkt om - og innvilget - høyere kapasitet i nettet etter skifte av turbiner som vil pågå i perioden 2021-2025 (til sammen 60 MVA). Fleksibiliteten er sterkt begrenset da minst ett av to aggregat i Rana alltid må være koplet mot den ene samleskinnen i Svabo der Celsas stålovn er eneste forbruk. Statkraft støtter derfor planer om å øke transformatorkapasiteten for å tilrettelegge for høyere forbruksøkning. Videre representerer 132 kV ledningene mellom Svabo og Nedre Røssåga til tider en betydelig flaskehals (for effektflyt i retning Nedre Røssåga) både med dagens installerte effekt og i større grad ved høyere installerte ytelser.

Røssåga utbyggingen og rehabiliteringen er ferdigstilt og det tidligere regionalnettet er overtatt av Helgeland Kraft. Her ser vi til tider at det er flaskehalser hvis f.eks. en av ledningene er ute for arbeid eller ved arbeid ifm prosjektet i Marka.

Mvh

Rune Bredo Johansen
Head of Grid & Co-owners, Power Generation

Svar til Statkraft 13.06.2019

Hei!

Takk for innspill til hørings- og dialogmøtet avholdt i Tromsø. Vi setter pris på innspillene og tar dette med oss videre. Viser ellers til dialogen med Harris Utne (mail 11.06.19 til deres innspill mottatt 29.05.19).

Vennlig hilsen

Tommy Haugen
Analytiker